

Večernik

Leto V. (XII.), štev. 267 Maribor, ponedeljek 23 novembra 1931

»JUTRA«

Izjara razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. ur
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
velja mesečno prejemati v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglaš po tarifu
Oglaš sprejema tudi oglašni oddelk »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Bolgarska in Jugoslavija

Vprašanje zblizanja med Bolgarsko in našo državo je že leta sem aktualno in akutno. Naše časopisje je po svoji veliki večini utiralo pot sporazumu in zblizanju, bolgarsko pa je na žalost po večini stalo pod terorjem Vanče Mihajlova in njegovih »makedonstvu-juščih«. Tudi po zadnjih volitvah, ko je opozicija porazila prejšnji režim, ki je bil naravnost zaščitnik makedonske organizacije, se ni še bogve kaj spremenilo. Vendar pa izgleda, da polagoma prodira tudi v najvišje kroge v Bolgariji spoznanje, da je zblizanje z Jugoslavijo tudi v nujnem interesu Bolgarske same.

Beograjska »Politika« je objavila včeraj zanimivo poročilo svojega sofijskega poročevalca o njegovem razgovoru s predsednikom bolgarske vlade in njenim ministrom za zunanje zadeve g. Nikolo Mušanovom. G. Mušanov je predvsem dal izraza svojemu veselju nad dejstvom, da se vodijo v obeh državah zlasti med novinarji resna stremeljenja, da s pogostimi med sebojnimi obiski podrobneje spoznavajo obojestranske prilike in o svojih opazovanjih objektivno informirajo javnost svojih držav. Takšno nepristransko proučevanje prilik je koristno za naše prijateljske odnose. In nedvomno je, da morajo odnosi med obema sosednima in bratskima narodoma biti prijateljski.

Konkretno — je nadaljeval g. Mušanov — je potrebna pred vsem dobra volja z ene in druge strani. Zelo koristni so razni medsebojni sestanki, konference, obiski politične, kulturne in gospodarske narave. Naša nova vlada je odločena, da z vsem mogočim pripomore k izboljšanju naših odnosov in da polagoma izbriše vsa neprilateljska razpoloženja iz preteklosti. Seveda so potrebna medsebojna popuščanja. V mednarodnih odnosih morajo biti oni, ki so močnejši, popustljivi. Treba na obeh straneh razvijati občutke prijateljstva, vlade in režimi ne smejo delati v nasprotju z željami in razpoloženji svojih narodov. Že medbalkanska konferenca je pokazala svoje blagodati, dasi ni imela službene značaja. Treba je tudi čim več neslužbenih zvez, ki nas bodo zblíževale. V tem cilju stoliimo sedaj pred trgovinskimi pogajanjmi za pogodbo z veterinarsko konvencijo. Trdno verujem, da i jugoslovenski i bolgarski narod želita živeti mirno med seboj in se ne medsebojno preganjati.

Tako gosp. Mušanov!
Baš te dni pa se mudi tudi v Beogradu odlični bolgarski novinar gosp. Autonov, da prouči naše prilike in informira o njih bolgarsko javnost. G. Autonov je ob tej priliki raznim jugoslovenskim novinarjem dal izjave, ki so v popolnem skladu z izjavami g. predsednika bolgarske vlade g. Mušanova. Izjavil je, da je našel v jugoslovenski prestolici mnogo zadovolj-
vili pojavov glede jugoslovensko-bolgarskih odnosov. Z mnogo dobre volje je treba sedanje razpoloženje na obeh straneh izkoristiti in začrtati z močno gesto novo pot k novi politiki sporazumevanja in zblíževanja. Iskrena in močna volja, medsebojno razumevanje in opazovanje skupnih koristi, spoštovanje drug do drugega —

Mandžurski voz

OPTIMIZEM PARIŠKEGA TISKA. — KOMISIJA DN BO DELALA V MANDŽURIJI 3 DO 4 MESECE. — JAPONSKA NAJEMA POSOJILLO ZA VOJNE OPERACIJE.

PARIZ, 23. nov. Tukajšnji tisk je po sklepu Sveta Društva narodov, da bo odposlalo posebno komisijo Društvo narodov v Mandžurijo in na Kitajsko, precej optimistično glede rezultata po gajanju. »Petit Parisien« javlja, da vlada složno mnenje glede tega, da treba staviti komisiji obsežne naloge. List tudi poroča, da bodo Japonci v doglednem času izpraznili Cicikar.

»Matin« pa javlja iz Tokia, da tam močno grajajo spravljivo postopanje Joshishawe, zastopnika Japonske v Društvu narodov. Ako bi posvetovanja v Svetu Društva narodov trajala še nekaj dni, bi bilo neizogibno, da bi se Joshishawo nadomestilo z drugo osebo.

WASHINGTON, 23. nov. Tukajšnji japonski poslanik Debuci je podal državnemu tajniku Stimsonu ponovno pojasnilo o položaju v Mandžuriji in o stališču Japonske. Japonska bo v doglednem času izpraznila Cicikar. Iz Činčatanga so se že številne čete umaknile. Rusija po mnenju poslanika

po dosedanjih operacijah ni posebno vznemirjena. Tudi je poslanik izjavil, da je Japonska sporazumna, da odpošlje Društvo narodov posebno komisijo v Mandžurijo.

TOKIO, 23. nov. V smislu sklepa japonske vlade bo finančni minister razpisal tekom teh dni javno vojno posojilo za kritje stroškov vojaških operacij v Mandžuriji v višini 35 do 50 milijonov jenov.

PARIZ, 23. nov. Preiskovalna komisija Društva narodov bo — kakor javlja »Petit Parisien« — imela v Mandžuriji posla kake 3 do 4 mesece. Komisija je sestavljena iz enega Francoza, enega Angleža, enega Amerikanca ter po enega Japonca in Kitajca ter cele vrste ekspertov. Vprašanje izpraznitve Mandžurije pa je še vedno sporno. Dočim Kitajci zahtevajo, da se rok za izpraznitev točno določi, se Japonci temu upirajo in vztrajajo pri sklepu Sveta Društva narodov od 30. septembra.

Izdajice in morilci ne mirujejo.

Pripravljali so nove atentate v Jugoslaviji.

ZAGREB, 23. nov. Današnji tukajšnji listi objavljajo iz Budimpešte, da je te dni prišel v tamošnje jugoslovensko poslaništvo neki Mirko Šimec in oddal tam peklenški stroj. Ob tej priliki je tudi izjavil, da je prejel štiri take stroje z nalogom, da bi jih 17. t. m. spravi v Veliko Kanižo ob jugoslovenski meji in da bi jih tam oddal Seletkoviću. Izjavil je dalje, da je te peklenške stroje izdelal v Avstriji morilec novinarja Schlegla, Babić, ki sedaj živi pod imenom Wagner v Veliki Kaniži. Končno je izjavil Šimec, da tudi Pospisil živi v Veliki Kaniži pod imenom Stevanović. Peklenški stroji so bili namenjeni za atentate na jugoslovenskem ozemlju, ki bi imeli biti izvršeni tekom prihodnjih dni.

Poljski avijon z 8 posteljami.

VARŠAVA, 23. nov. Državna zrakoplovna podjetja so izdelala prvi poljski avijon s posteljami. Je to veliki aeroplan z oznako »PZL 4«. Prvi poskusni polet bo decembra. Aparat je iz kovine, ima velikost Fokkerjevih avijonov in ima tri motorje. Aparat je konstruiral inženier Prausz. Avijon bo najprej 100 ur letal v službi poštnega prometa, nato pa bo izročen za potniški promet.

Na dnu Pariza.

PARIZ, 23. nov. Od početka leta 1931 je v Parizu izginilo nič manj kot 27000 moških in žensk brez sledu in na nepojasnen način. Lani je na enak način izginilo 20.000 oseb.

vse to so momenti, ki bodo sigurno ustvarili nove medsebojne odnose med obema državama.

Grandi potuje tudi v London.

RIM, 23. nov. »Lavora fascista« poroča, da bo Grandi odpotoval iz Washingtona v London in se sestal z Mac Donaldom in Simonom, da podkrepí skupne korake Amerike, Anglije in Italije za bodočo razorožitveno konferenco.

ŠAHOVSKA PARTIJA PO KABLU.

PARIZ, 23. novembra. Med Parizom in Newyorkom je bila odigrana partija šaha po kablju. Pariz se je moral udati po 31. potezi.

Nezgoda našega parnika.

SUŠAK, 21. novembra. Naš parnik »Rosina Topić« je zgrabila na njegovi vožnji v Cherbourg silna nevihta. Pokvaril se je vodilni stroj in vreči so morali sidro, dokler bi stroj ne bil popravljen. Na nadaljnji poti ga je zgrabila nova nevihta, valovi so pluskali čez palubo in odnesli del zapovedniškega mosta. Vijak je bil često nad vodo, v strojarji in aparatih so nastopili defekti, valovi so odnesli s palube več objektov in napravili tudi druge škode. Parnik je bil prisiljen se vsidrati v prvi bližnji luk, odkoder je težko poškodovan končno prispel v Cherbourg.

Parnik s 100.000 litri bencina v plamenih.

NEW YORK, 21. novembra. Včeraj popoldne je nastala na tankovem parniku Standard Oil Company eksplozija. Ves s 100.000 litrov bencina naloženi parnik je zgorel. Pet mož posadke je v plamenih našlo smrt, 10 jih je težko ranjenih.

Dal Bog, da bi to spoznanje prodrlo čimprej na obeh straneh i v mase naroda i v odlične kroge. Potem je pričakovati novega zdravega razvoja političnih in vseh drugih prilik na Balkanu.

Strašna nesreča v angleškem rudniku.

LONDON, 23. novembra. V donkaterskem rudniku je prišlo do grozne katastrofe. Eksplozija v rovu je ubila večje število rudarjev, ki ga še niso mogli zaradi ognja in dima ugotoviti. Dosedaj so izveli 42 mrtvih in 29 ranjenih rudarjev. Trupla nesrečnežev so vsa ožgana, tako, da jih ni mogoče prepoznati. Usoda več rudarjev pa je še neznana.

Iz Dravske doline

V zadnjem hipu preprečena neizogibna katastrofa. Jutranji osebni vlak, ki odpele iz Maribora ob 5.45, je prispel v Dravograd z malenkostno zamudo. Med postajami Trbonje - Dravograd je na progo zdrknila s strmega pobočja pri čuvajnici 44 skala, ki je potegnila s seboj debel gaber in zatrpala progo. Vlak je že vozil proti čuvajnici, ko zasliši čuvaj kakih 300 m višje čuden šum in ropot in na progi je opazil nekaj črnega. Takoj je dal signal in vlak se je ustavil le z veliko težavo kakih 30 m od zatrpanega mesta. Železniški osebje s potniki je takoj očistilo progo posameznih vej in debela, skalo pa je moglo še 6 možakarjev zvaliti s tira. Neizogibno nesrečo je preprečil vesten čuvaj in pa slučaj, da je vlak imel pol minutno zamudo, kajti če bi vozil mimo točno, bi se zrušila skala tik pred vlakom in katastrofa bi bila neizogibna.

Nesreča pri delu. V Vuzenici se je pri delu težko ranil kolar Motaln. Sekal je suhe konce hlobov, pri veji mu je sekira izpodrsnila in se z veliko silo zarila v levo roko. Nesrečnež ima presekane vse žile in kite na roki.

Ce se fantje opilejo. V neki vaški gostilni v Šmartnem je popivala večja družba fantov, ki so postali od zavžitih opojnih pijač razigrani in bojno razpoloženi. Posledice niso izostale. Radi malenkostne stvari se je začel prepir, ki je postajal srditejši, zato je pametnejši vstal, hoteč oditi domov, a že je dobil z nožem v roko močno, opasno zarezo. — Neki gost, ki ni bil v družbi, je na cesti opozoril ranjenca na opasnost rane, pa jo je tudi izkupil z nožem od fantov. — Gostilničarju so napravili bojevit pretepači mnogo škode, ker so mu pobili stole, šipe in steklenice. — Orožništvo vrši poizvedbe, ranjenca pa se zdravi v bolnici v Slovenjgradcu.

Pozdravni večer novemu poslaniku Jugoslavije v Pragi.

ČJ Liga v Pragi bo priredila v četrtek dne 26. nov. v pozdrav našega novega poslanika dr. Prvislava Grisogona pozdravni večer v dvorani Štefanikovega doma v Pragi. Sodelovali bodo ga. Mila Hočova, članica opere narodnega divadla v Pragi, Zvonimir Rogoz in Antonin Müller, virtuoz na gosli, ter godba tamburškega zbora Sokola v Pragi.

Slaba mati

je M. S. iz Studencev. Njenega dvanajstletnega sina Josipa je okoli 23. ure prijel stražnik na Aleksandrovi cesti, ker je vpil in razgrajal. Popolnoma pijanega otroka je stražnik odvedel čez noč v policijske zapore. Danes zjutraj pa je izpovedal na policiji žalostno zgodbo. Že več kot dve leti ne hodi v šolo. Včeraj sta bila z materjo nekje v Jarenini, kjer mu je dala mati toliko vina, da se je popolnoma opil in zgubil domov grede svojo mater. Blodil je pian ponoči po mestnih ulicah in ni našel poti domov na Studence. Na cesti pa se je obnašal tako, da je vzbujal javno zgražanje. Brezvestna mati zasluži, da se jo kaznuje.

Smuška skakalnica na Pohorju

KEDO NAJ JO POSTAVI?

»Ako se zgradi v Mariboru skakalnica, se bo vršila letos v Mariboru tekma za državno prvenstvo«. To je pogoj ZSS. In prav ima!

Dobro, skakalnica je potrebna. Podsavez se je lotil dela. Tereh je najden, načrti napravljene, odborniki si že brusijo pete, da iščejo potrebne kredite. Borih 10.000 Din! Vse mrzlično dela — samo občina še molči. In vendar je mariborska občina v glavnem poklicana, da organizira tuijski promet; saj hoče, da bo Maribor izhodišče za naša letovišča na Pohorju. Kake velikanske koristi bi imela od graditve skakalnice, se gotovo tudi zaveda. Če ne, ji je to treba dokazati.

Smuške skakalnice so center zimskega športa. Tekme na daljavo niso nikoli tako privlačne, tam občinstvo nima pregleda, vidi samo, kako zavozi tekmovalci v cilj. Skoki pa so senzacija. Od daleč prihajajo ljudje, da si to ogledajo. Poglejmo samo v inozemstvu. Vsi tuijskoprometni centri imajo smuške skakalnice. Maribor, če hoče biti izhodišče tuijskega prometa, se mora končno zganiti. Pohorje postaja od leta do leta bolj privlačno. Cele hotele imamo že gori, ceste gradijo, železnico nameravajo in ne vem še kaj. Toda, ako hočemo dobiti ljudi v Maribor oz. na Pohorje, jim moremo nekaj nuditi — posebno zimskim sportnikom. Urejenih sankališč nimamo, naše drsališče je tako — tako, edino kar bi promet dvignilo, bi bila skakalnica.

Ta naj se zgradi na vznožju Pohorja, baš tam, kamor jo nameravajo postaviti. Tistih borih 10.000 Din bo že občina nekje našla. Koncem koncev naj se še hotelirji zganejo, kajti neposredno korist od večjega prometa bodo le oni imeli.

Za tuijsko-prometno propagando bo morala občina v svojem interesu veliko storiti. Bled je daroval celih 100.000 Din v to svrhu, Maribor naj da letos samo desetino in homo zadovoljni. S smuško skakalnico bi pritegnili v Maribor nebroj sportnikov. Ob priki tekem bi prihajali posebni časopisni poročevalci od zunaj, ki ne bodo samo gledali tekem, videli bodo in občudovali naš Maribor, našo okolico, naše Pohorje in bodo o tem tudi pisali. V skakalnico naloženih 10.000 Din bo dalo stotero obresti.

Naše SPD oz. njen zimsko-sportni oddelek dela s polno paro. Po državi razpošilja prospekte, fotografije, skiopt, slike, predavanja. Toda ti idealni ljudje bodo kmalu onemogli, ako ne bodo našli tudi v občini krepke opore.

Na g. župana apeliramo, da ukrene takoj vse potrebno, da se začne graditi že te dni skakalnica. Gotova mora biti še pred novim snegom. Klubi bodo pomagali, dali strokovnjake na razpolago, masve in vse drugo — občina naj celo zadevo kreditira.

Upajmo, da ne bo naš apel zaman in da se bo vendarle vršila tekma za državno prvenstvo v Mariboru. Bivol.

Mariborski in dnevni drobiž

Slava 45. pešpolka

Danes je praznoval na slovesen način naš domači 45. pešpolk svojo slavo, posvečeno v prvi vrsti spominu, ko je pred trinaestimi leti zavihrala nad Mariborom jugoslovenska trobojnica in je bila končno usoda Maribora odločena v našo korist. 45. pešpolk je na prav slovesen način praznoval današnji dan. Vhod v vojašnico kralja Aleksandra in dvorišče, kjer se je predpoldne vršila slovesnost, je bilo okrašeno z zelenjem in državnimi zastavami. Pri vходу je z iskreno ljubeznivostjo sprejemal došle goste komandant 45. pešpolka, polkovnik Vilim Lulić v spremstvu častniškega zbora. Ko je prispel zastopnik komandanta mesta generala Pavloviča, polkovnik Radovanovič so odšli na okusno okrašeno dvorišče, kjer se je vršila slavnost. Ob njihovem prihodu je zaigrala vojaška godba. Takoj po pozdravu zbranih čet 45. pešpolka se je vršilo rezanje kolača in služba božja, ki sta jo opravila za katolike vojni korat Zavadlal, za pravoslavne pa vojaški višji duhovnik, prota Trbojevič. Pri cerkvenih obredih je pel pevski zbor pravoslavne cerkve. Svečanosti so se oficijelno udeležili poleg celokupnega častniškega zbora mariborske garnizije zastopniki in funkcionarji vseh državnih in javnih korporacij. Med navzočimi je bilo opaziti banskega inšpektorja dr. Poljanca, oba sreska načelnika dr. Ipavca in Milana Makarja, pomožnega škofa dr. Tomažiča v spremstvu stolnega župnika Umeka; mestno občino je zastopal podžupan dr. Lipold, za mariborsko Sokolsko župo je bil navzoč starosta dr. Kovačič, za udruženje rez. oficirjev predsednik Perhavec, za oblastno Narodno odbrano podpredsednik dr. Kukovec, za prevošlavno občino in streljaško družino inž. polkovnik Putnikovič in Reja, za mariborski avtoklub ravnatelj Sertič. Nadalje smo opazili komandanta vojnega okrga polkovnika Petrinčiča, narodnega poslanca dr. Pivka, državnega pravdnika dr. Hojnika, višjega ravnatelja kaznilnice Vrabla, obmejnega nadkomisarja Krajnoviča, policijskega nadkomisarja Zetkoviča ter druge odlične osebnosti.

Slavnosti so se oficijelno udeležile vse srednje in meščanske šole s profesorskim zbori in ravnatelji na čelu.

Po končanem službi božji je imel komandant 45. pešpolka, polkovnik Lulić slovesen nagovor, v katerem se je spominjal tistih dni, ko je šlo za jugoslovenski Maribor, ter podčrtaval neomajno ljube-

zen do kralja in domovine, nakar je zaigrala vojaška godba državno himno.

Sledila je zakuska za povabljene goste v lepo okrašeni dvorani. Posebno pozornost je vzbujala lepo urejena skupina vsakovrstnega orožja in napis »45. pešpolk: Za kralja in domovino, 23. XI. 1918 — 23. XI. 1931.«

Popoldne se je vršilo v vojašnici vojni veselje.

1. decembra ob 20. uri
NOVINARSKI KONCERT
v Narodnem gledališču

Na novinarskem koncertu 1. decembra bo sodeloval — kar je zadnjič pomotoma izostalo — tudi odlični tenorist našega Narodnega gledališča g. Sancin.

Pohorsko martinovanje.

Sveti Martin je z enotedensko zamudo v soboto 21. t. m. inmedeljo 22. t. m. prihajal na svojem vihravem vrancu čez pohorske vrhe, potkal pri Mariborski koči, potkal pri Pohorskem domu in se ustavil pri planincih. Martinovanje je domače SPD v objemu z zagrebškim »Sljeménom«. Vsako leto pridejo Sljemenaši, vsako leto počastijo pohorskega Martina (ne samo v osebni SPD načelnika), vsako leto utrjujejo z nami slovenske meje in postojanke. Planinstvo — pobratinstvo! Še več! V planinstvu državotvornost! Pohorje mora pritegniti Zagreb nase, Zagreb mora Pohorje vzljubiti! Martinovanje je zunanja oblika, a v sredi njenega okvirja se pokaže simbolna duhovna slika naših skupnih stremiljenj in ciljev. — Sveti Martin čez Pohorje jaše, jaše in pozdravlja Sljemenaše...

Ob skupni Martinovi mizi so bile izrečene resne, stvarne zdravice od strani dr. Glušića za Zagreb in dr. Seniorja za Maribor, a za na vrh je Martinova gos zagazala par šaljivih verzov. Tedaj se je svet Martin zopet povzpela na svojega vranca in vodil vso planinsko četo iz Mariborske kočje v Pohorski dom, ki je goste slavnostno sprejel. V dolini je svet Martin razjahal. Razstane je bil prisrčen: na svidenje!

Najnoveša zbirka pesmi

Siniše Paunovića »Na raskršću« bo izšla tekem tega meseca v Beogradu. Naroci se jo lahko v knjižarni »Svetlost« v Beogradu. Stane 40 Din.

21. mednarodna konjska dirka bo od 31. jan. do 7. febr. 1932 v St. Moritzu v Švici.

Za magistra farmacije

je diplomiral na zagrebški univerzi gosp. Boris Vajda iz Središča ob Dravi, sin umrlega ravnatelja pomorske akademije v Gružu g. Fr. Vajda. Naše čestitke!

Nov roman Večernika

Kakor smo že javili, začne v našem listu s 1. decembrom izhajati obširni in zanimivi roman

»LOWOODSKA SIROTA«, ki se bo častno pridružil našim prevodom iz angleške književnosti.

Ribniška kočja pripravljena.

Ribniška kočja je pripravljena za sprejem zimskih sportnikov. Zasično prirejeni prostori bodo vsi toplo zakurjeni. Za letos bo lahko prenočilo v koči do 60 oseb. Prihodnje leto bo kočja že dograjena in bo izhodišče najlepših zimskih tur po idealnih severnih straneh našega Pohorja.

Novost za Maribor.

G. Kanc si je nabavil najmodernejši projekcijski aparat, s katerim bo projiciral slike naših krajev v svoji izložbi v Gosposki ulici.

Iz profesorske službe.

Franc Baš, profesor moškega učiteljskega v Mariboru, je premeščen na tukajšnje žensko učiteljske. Ladislav Mlakar, profesor ženskega učiteljskega, pa na moško.

I. kongres jugoslovenskih knjižničarjev.

Prvi kongres jugoslovenskih knjižničarjev se bo vršil 28. in 29. t. m. v Zagrebu v vseučilišni knjižnici. Kongres je sklicalo Društvo jugoslovenskih knjižničarjev, v katerem je organizirana pretežna večina aktivnih in profesionalnih knjižničarjev. To bo prvi tak kongres v naši državi. Na kongresu bodo razpravljali o strokovno-knjižničarskih vprašanjih, ki so velike kulturne važnosti za našo narodno prosveto.

Napredovanje v upravni službi.

S kraljevim ukazom je na predlog notranjega ministra napredoval sreski načelnik za Maribor desni breg g. Milan Makar v IV. skupino 2. stopnjo.

Filmanje našega Pohorja.

Znani fotoamater R. Valeš si je nabavil fotokamero, s katero namerava snimati krasote našega Pohorja. Film bo služil v propagandne svrhe.

Internacionalni varieté spored v Veliki kavarni — restavraciji Dancingu.

Odbor za propagando Pohorja.

Na zadnji seji SPD se je konstituiral ožji odbor za propagando našega Pohorja. Imena Gajšek, Majer, Vales in druga nam jamčijo, da bo uspeh znanen. Odbor bo izdal brošuro o Pohorju, v kateri bodo opisane vse letne, posebno pa zimске ture. Brošuro in prospekte bo odbor pošiljal vsem sportnim organizacijam brezplačno.

Učiteljsko zborovanje.

Učiteljsko društvo Maribor-mesto zboruje v sredo dne 25. novembra t. l. na III. deški osnovni šoli na Ruški cesti ob 8. uri. Na dnevnem redu je poleg drugih točk tudi predavanje g. prof. Baša: Zgodovinske slike iz Maribora.

Strokovni sestanek

vseh privatnih in trgovskih nameščencev sklicujeta mariborska podružnica Zveze priv. nameščencev in pomožniški odbor pri gremiju trgovcev za četrtek 26. tm. ob 20. v novi dvorani Delavske zbornice, Sodna ul. 9 (palača OUZD). Razpravljalo se bo o novem obrtnem zakonu ter njegovih določbah za privatne in trgovske nameščence.

Podružnica Zveze privatnih nameščencev Jugoslavije v Mariboru

se je preselila v nove prostore Delavske zbornice v Sodni ulici II. nadstropje desno. Uradne ure so vsak dan — razen sobote in nedelje — od 19.—20. ure.

Pomožniški odbor gremija trgovcev v Mariboru

se je preselil v nove prostore Delavske zbornice v Mariboru, Sodna ulica II. nadstropje, desno. — Uradne ure za člane so vsak ponedeljek in sredo od 19.—20. ure.

Streljal v silobranu.

Kosec Janez iz Smolincev pri Sv. Antonu v Slov. gor. je imel odslužiti mesec dni kazni. Ker se pa ni odzval pozivu, je dobila žand. stanica v Sv. Trojici nalog od sodišča, da ga siloma privede. Kosec pa se je vedno skrival pred orožniki, ter se ga ni moglo ne v nočni ne v dnevi dobi zalotiti. Dne 17. t. m. pa je prišel Kosec k sosedu Holcu ter ga začel preklinjati, mu groziti in ga napadati z nožem, češ da Holc daje žandarmeriji tajne podatke glede njega. Ker Kosec ni odnehal z delanskimi napadi, je Holc vzel revolver ter Kosca trikrat težko ranil. Kosec je moral takoj v bolnico v Ptuj. Njegovo stanje je zelo resno.

Kure sta si hotela privoščiti

Poljčane, 22. nov.

Naši orožniki so zasliševali v soboto dva kurja tatova: 29letnega strojnika Fr. Matalno iz Sp. Poljčan in 19letnega delavca Karla Ogrizka iz Mahorske vasi v Peklu. Zlasti slednji je prebrisan in je imel že večkrat opravka z varnostnimi organi. Oba sta v minuli noči kradla kokoši češ: »Hoteli smo jih z družino skupno zavžiti!« Pa jih niso, ker so bile lepo rejene kure na srečo pravega lastnika še pravočasno izsledene. Zalotil ju je prvi železničar Fr. Štumberger, ki se je krog ene ponoči vračal iz službe. Zamišljen je stopical v temni noči proti domu, kar ga zbudi iz premišljevanja koksje kodakanje v bližini. Odkod pa to, si misli in stopi hitreje, da vidi, kaj je... Posvetil je v smer kodakajsanja z električno svetilko in ne zastoni. Videl je dve moški postavi s kurnikom v roki. Venem je prepoznal M—, drugega pa ni mogel spoznati, ker je prav v tem trenutku začel bežati.

Štumbergerju je bilo takoj jasno, da je zasačil dva kurja tatova. Zato je, ko je kmalu nato srečal službočega orožnika Seršena, temu povedal, kar je bil pravkar videl. Skupaj sta takoj šla na M—ov dom. Ko sta vprašala po kokoših, sta rokovnjača odgovorila, da nič ne vesta, kakšne kokoši gospoda mislita. Pri njih da pač nimajo kokoši, jih še nikoli niso imeli.

»Glejte, glejte, kaj pa to« — takrat so se namreč prav namilo oglasile kodakajske iz skritega kotička — de orožnik. »To, to... so pa kure«, sta še rekla in že so odšli vsi skupaj na orožniško stanico, kjer sta izpovedala kurja tatova, da sta jih vzela iz kokošnjaka g. Ludv. Zavadla v Peklu. Ker se je izkazalo, da je Ogrizek izvršil v oktobru še več drugih tatvin: vzel je posestniku Smehu petelina, pri raznih strankah v Sp. Poljčanah pa krog 4 kg svinjskega mesa, 20 kg krompirja, 150 kg jabolk, več denarja i. t. d., je bil, da ne bi imel prilike še dalje rokovnjačiti, odposlan še isti dan v slovenjebistriške sodne zapore. M. pa je zaenkrat še na svobodi.

Dva epileptična napada.

Včeraj predpoldne je dobil na Koroški cesti brezposelni delavec Franc Slaček hud epileptičen napad. Že drugič pa je dobil skoro na istem mestu na Državnem mostu živčni napad 21letni Bogomir Nipič. Oba so z rešilnim avtom prepeljali v splošno bolnišnico.

Tvrda Kodak

je angažirala g. Cizela za predavanja po vseh večjih mestih Jugoslavije. Njegova predavanja bodo vezana s približno 300 diapozitivov, med temi je 80 diapozitivov naših planin.

Nepošten sin.

Odkar se je poročila mati Franca Cirlerja s posestnikom in trgovcem z živino Jožefom Prahom v Vosku pri Sv. Marjetki ob Pesnici, je ves čas živel pri njih tudi Francelj. Zadnje čase je vozil tudi mleko v mesto. Ko pa se je danes zjutraj vrnil očim iz Ljubljane, je zvedel, da je Francelj kasiral pri strankah denar za mleko v znesku čez 2500 Din, vzel očim skoraj novo kolo, vredno 2400 Din in jo popihal. Očim jo vso zadevo prijavil or. žnikom in policiji, sumi pa, da jo je Francelj pobrisal čez mejo.

Tatvina vozička.

Marju Ambrožiču je preteklo noč odpeljal nekdo iz Tattenbachove ulice ročni voziček, vreden 600 Din.

Mariborsko gledališče

REPERTOAR.

Ponedeljek, 23. novembra: Zaprtó.
Torek, 24. novembra ob 20. uri: »Ptičar«. Ab. A.

Naslednja dramska premijera v mariborskem gledališču bo v kratkem. Upriporila se bo Gogoljeva groteskna komedija »Ženitev«, ki spada med najboljša Gogoljeva dela ter so jo tudi ponovno Hudožestveniki imeli na svojih turnejah na sporedu. Glavna odlika tega dela je sijajna karakterizacija nastopajočih oseb in zabavna, mestoma jedko satirična vsebina. »Ženitev«, ki je na mariborskem odru že svojčas dosegla popoln uspeh, pripravlja H. Tomašič.

Prva ponovitev Zellerjeve operete »Ptičar«, ki je pri svoji sobotni premijeri napočila gledališče do poslednjega kotička in jo je občinstvo sprejelo z velikim odobravanjem, bo v torek 24. tm.

K telovadnim akademijam

REVIJE SOKOLSKEGA DELA. — PE STRI PROGRAMI. — NOVE SMERI. — IZRAZNOST GIBANJA IN GLASBE. — SIMBOLIČNE VAJE.

Sokolska društva širom naše domovine pravkar vabijo svoje prijatelje k telovadnim akademijam. Te naj pokažejo sadove jesenskega življenja po telovadnicah, poleg tega so posvečene slavnostnemu sokolskemu dnevu — 1. decembra. To bo najlepša prilika za pregled pravilne telesne vzgoje, nič manj pa tudi duševna poglobitev v sokolska prizadevanja. To pa tem bolj, ker pričakujemo od naših društev stalne izpopolnitve v smislu dosedanjih uspehov. Že danes lahko trdimo — in eno društvo v okolici je s svojo prireditvijo dokazalo, da se v naših nadah ne varamo.

Kdorkoli je v zadnjem času opazoval sokolske nastope, je moral uvideti, da je telesna vzgoja krenila tudi med Sokolstvom v nove smeri, ki povsem odgovarjajo sodobnosti.

Stari telovadbi z okostenelimi prostimi vajami se upravičeno očita, da uničuje naravni ritem ljudi. Človek se ne more gibati, kakor želi narava njegovega telesa. Telo trpi.

V zadnjih letih prevladuje stremljenje po poduhovljenju prostih vaj: kretnje naj ne bodo brezsmiselne, brezizrazne, temveč jezik, s katerim razodevamo gotovo vsebino.

Kakor izraža človek svoje duševno življenje na različne načine n. pr. z besedo, ki pomenja lahko razpoloženje za vsak dogodek, tako je že skoraj priročno, da spremljamo govor z mimiko obrazov in z gestami rok. Včasih pa izražamo svoje notranje razpoloženje tudi brez besede. Če so otroci veseli, tedaj skačejo razposajeno, če se možakar njezi, tedaj pogleda mrko in udari z nogo ob tal. Često ukazuemo samo s tem, da dvignemo roko, včasih samo s pogledom.

Umetnosti je več vrst, ker poznamo tudi več vrst izražanja: z besedo govori pesnik, pisatelj in govornik; z glasbo izraža svoje razpoloženje muzik, v barvah se razodeva slikar, z oblikovanjem lesa ali kamna kipar, s kretnjami telesa govorita danes plesalec in telovadec.

Kretnja in gibanje sta torej izraza človeške notranjosti, saj je odrasel človek po svoji zunanosti podoba človeškega jaza. To je vidno v vsakdanjem življenju: če koga spoštujem, se mu priklonim, prijatelju dam roko, če sem žalosten, hodim s povešeno glavo in s povešenimi rameni. Gibanje je govorica, ki je včasih bolj pristna kot govorica jezika. Z jezikom se lahko pačimo in govorimo neresnico, težje, skoraj nemogoče je to z gibanjem. Da smo veseli, lahko pravimo, kadar hočemo, naša kretnje pa so vesele le takrat, kadar so resničnega izvora. V koliki meri spremlja kretnja notranje doživetje, je odvisno od tega, koliko ima človek temperamenta v sebi.

To pa zavisi v veliki meri od podzvestnosti.

Človek lahko izraža svoje doživetje z besedo (roman, pesem), z barvami (slika), s toni (glasba), s kretnjami (simbolične vaje, umetni plesi) itd. Za vsak izraz je pa potrebno neko resnično — razpoloženje, ki lahko izbruhne s posebno genijalnostjo na dan. Takrat govorimo o umetnosti.

In tu smo se daleko oddaljili od stare telovadbe, ki je vsebovala večinoma premikanje udov iz ene drže v drugo in to morda iz fizioloških nagibov moči in zdravja, a brez onega globljega notranjega doživetja.

Današnje izpreminjanje smeri in položaja v prostoru je v simboličnih vajah povsem utemeljeno.

Kakor v glasbi govorimo o visokih in nizkih tonih, tako tudi v simbolični telovadbi ni vseeno, ali je kretnja izvedena zgoraj ali spodaj. V vsem tiči poseben izraz: vse, kar je zgoraj, se nam zdi svetlo, lahko in veselo, kar je spodaj, se nam zdi temno in težko. Kadar občudujemo, dvignemo roki in glavo; nasprotno gledamo dol, če damo izraza zaničevanju. V ponosu dvigamo glavo, nasprotno padamo na kolena in klonemo glavo v izrazu ponižnosti. Tudi smer naprej in nazaj izraža notranja doživetja, hrepenenje kažemo s proženjem rok v daljavo, samozavest in odločnost s korakom naprej, obup s korakom nazaj itd. Prav tako je časovno izražanje svojevrstnega pomena: hitro gibanje je veselo, počasno žalostno. Kakor je glasba enkrat tiha, drugič glasna, tako je gibanje enkrat šibko, lahno, drugič močno, kričeče. Jakost je torej izraz čustva, izraz sile, izraz duševne napetosti.

Vse to pride v poštev pri izvajanju sodobnih točk na telovadnih akademijah. Na sestavljalca in vaditelja stavijo izredne zahteve: slutiti in poznati mora zakone izražanja, oni pa, ki jih izvaja, se mora vanje resnično zamisliti in — doživljati kakor igralec na odru. — Odurno štetje 1—2—3—4 pri takih vajah onemogoča pravilno pojmovanje simbole, ki se hoče ob glasbenih akordih izživeti. Take točke zahtevajo poleg telesne spretnosti tudi globoko čustvovanje, zato vidimo ob takih nastopih res samo elitne telovadce.

Plesna umetnost Labana in Wygmanove prodira v telovadbo, čemur seveda naš Tyršev sestav prav nič ne nasprotuje. Oboje se krasno izpopolnjuje in oživlja naše nastope. In kar je glavno: ob gledanju takih umetnin ne uživa samo strokovnjak telovežbe, ampak vsak, ki ima smisel za dobro in lepo.

Zato: obiščimo telovadne akademije naših sokolskih društev!

Sportna nedelja

Nogometne tekme za poškodbeni fond LNP

V FINALE STA SE PLASIRALA ISSK MARIBOR IN SK ŽELEZNIČAR, KI SE SREČATA PRIHODNO NEDELJO.

Na igrišču ISSK Maribora se je včeraj odigrala prva polovica tekme, katerih dohodki gredo v fond za poškodovane igralce na teritoriju Dravske banovine. Tekmovali so vsi mariborski klubi. Poset od strani občinstva je bil zadovoljiv. Kot prvi par sta nastopila.

ISSK Maribor:SK Svoboda 11:1 (6:1).

Maribor, ki je nastopil v nekoliko spreminjeni postavi, je šel na igrišče kot siguren favorit. Moštvo belo-črnih ni napravilo vtisa izbalansirane enajstorce. Predvsem je napad sestavljen iz močno heterogenih sil. Poleg vzgledne pridnosti in požrtvovalnega prizadevanja je opaziti tudi prilično indolenco; znatne so tudi razlike v pozitivnem znanju. Odtod izvira precejšnje nesoglasje med »hoteti« in »moči«. Konič je v prvem polčasu do gotove meje razumno vodil napadalne akcije, toda mnogi njegovi predložki so bili prestrmi in so končali ali v autu ali na nogah nasprotnih bramilcev. Žgur je še vedno, da se izrazimo evfemistično, flegmatičen, komoden, dočim se bori Janžehovič stalno z začetniškimi težočami. Vrsta krilcev je brezdvomno odlično sodelovala pri zmagi, saj je neprenehoma zastavljala nasprotne napade in dodajala napadu zelo uporabljive žoge. Toda tudi v tej liniji ni bilo skupnosti. Desni branilec je v razdiranju dober, dočim je Bertonec I. tudi ofenzivno na višku. Vrtar Koren je zadovoljil.

Pri Svobodaših je bil edino Milosavljevič igralec močnejše kvalitete, izboru tehničar in enako požrtvovalen v obrambi kot v zasnovanju napadov. Obramba je imela mnogo posla in se je borila požrtvovalno. Vrtar je rešil marsikatero koščljivo zadevo, prav tako pa bi bil lahko držal zmernejši rezultat. Half je bil samo eden: Gruber, oba stranska krilca nista mogla uspešno zadržavati kril, zato je tudi večina napadov Maribora šla preko kril. V napadu ima Svoboda petorico, ki v polju še nekaj napravi, v kazenskem prostoru pa nenadoma preneha njena umetnost.

Sodil je g. Vesnaver.

Nato sta nastopila

SK Železničar:SK Rapid 4:1 (3:1).

V glavnem sta obe moštvi dali precej revno in pohlevno igro. Le redko sta se povzpeli do nekoliko širokopoteznih zasnov in sta pri vsej živahnosti in temperamentu igrali raztrgano in v pretežnem delu brezsmiselno. Če gre to na rovaš zaključka sezone, je še kolikor toliko oprostljivo, v bodoče bi si želeli malo več vsebine v igri.

Železničar je nastopil z navadnim napadom. Pezdicek II ni centerfor. Razen dveh, treh uporabljivih predložkov ni napravil nič pozitivnega, pokvaril pa mnogo. Desna stran napada se je še nekam uveljavila, zato pa je leva stran skoro povsem odpovedala. Najboljši del moštva je bila srednja vrsta, kjer je Frangeš opravil svoj posel v redu; v stranskih krilcih je imel dobra pomagata. Branilca sta bila zanesljiva razen dveh, treh momentov, ko sta si dovolila zamah mimo. Pišof ne zna držati žoge, iz česar nastajajo včasih kritične situacije.

Miši kot tatje.

Malokomu je znano, da imajo miši posebne simpatije do bleščočih se predmetov. Tatinski nagib teh živalic je bil dobro znan starim Egipčanom, zakaj njih ime poteka iz njihovega jezika in je pomenjalo tatu. Kaj je doživel neki R. F.? Redno so mu izginjala jajca iz kurnika, pod katerim je imel skladišče premoga. Ko se je zaloga premoga izpraznila, je dal odstraniti tramovje in deske, na katerih je ležal premog. Zelo je bil presenečen, ko je našel pod deskami celo zalogo ukradenih jajc. Kdo naj doume skrivnost, zakaj so miši prenesle jajca takorekoč iz prvega nadstropja v pritličje? Da bi jih snedle? Prav gotovo ne, kajti jajca so bila cela. Kdo ve, kakšni neumni nagoni so skriti v miših? Stari Indijci so poznali to lastnost, zato so zapustili bajko, da je miš duša pokojnega človeka, ki je bil v življenju tat.

Rapid je imel močno zaslonbo v ožji obrambi, ki je opravila najtrši del posla in s svojim žilavim razdiralnim delom onemogočila nasprotnemu napadu izrabo mnogih napadalnih akcij. Krilska vrsta je bila najslabši del moštva. Napad je trpel na pomanjkanju opore od zadaj, ko pa je prišel v zalet, si je marsikaj znal ustvariti lepe situacije. Manjkalo je zanesljivega strelca, ki bi znal realizirati. Pri včerajšnji tekmi so se nudile številne prilike za ustvarjanje, in če teh prilik Rapidov napad ni znal ali utegnil izkoristiti, si je s tem podal sam negativno izpričevalo. Vse v vsem, Rapid mora že boljše zaigrati če se bo hotel v slovenskem nogometu definitivno uveljaviti. Doseči bo moral bolj konstantno formo in boljši nogomet. — Sodil je g. Bergant.

ISSK Maribor mlad.:SK Rapid mlad. 2:1 (1:1).

Dopoldne se je vršila na igrišču ISSK Maribora prvenstvena tekma med mladincima ISSK Maribora in SK Rapida, ki je končala s 2:1 v korist ISSK Maribora.

Ostale nogometne tekme.

Ljubljana: Ilirija:Slovan 4:1 (1:1); Primorje:Svoboda 4:2 (1:2).

Zagreb: Gradjanski:Sašk 2:1 (1:1).

Split: BSK:Hajduk 2:0 (1:0).

Šabac: Concordia:Mačva 0:0.

Beograd: Jugoslavija:Vojvodina (Novi Sad) 2:2 (1:0).

Dunaj: Vienna:Avstria 3:0 (1:0); Admira:WAC 2:0 (1:0); Slovan:Wacker 1:1 (1:0); Rapid FAC 3:2 (1:0); Sportklub:Hakoah 2:1 (1:0).

Praga: Sparta:Teplitzer FC 5:2; Slavia:AIK (Stockholm) 3:2; Kladno:Viktoria Žižkov 2:1.

Lahke ... miting SK Železničarja.

Na igrišču SK Rapida je SK Železničar priredil v soboto popoldne in v nedeljo dopoldne svoj klubski miting. Tekmovanja se je udeležilo nad 30 atletov, med njimi 10 dijakov inženirske podoficirske šole. Organizacija je bila v splošnem dobra. Rezultati, ki so še precej dobri, so bili naslednji: 100 m: Stonej 12 ena petina, 400 m: Rakun 59.4, 200 m: Stonej 25 ena petina, 800 m: Rakun 2:16, 1500 m: Podpečan 4:36, 3000 m: Podpečan 9:46.8, kroglja: Železelj 10.49 m, disk. Železelj 35.43 m, kopje: Tokal 38.45 m, skok v višino: Cerar 1.52 m, skok v daljino: Stonej 5.97 m, štafeta 4x100 m: (Stonej, Strahalm, Cerar, Starešina) 49. Število doseženih točk znaša 18.700.

Lep uspeh mariborskega lahkoatlota v Ljubljani.

V Ljubljani je SK Ilirija priredila gozdni tek za tekmovalce smučarskih klubov JZSS. Proga je bila dolga okoli 10 km. Prvi je došel na cilj Germovšek (SSK Maraton, Maribor) v času 37 minut; drugi je bil Illovar (Ilirija) 38:30, tretji Jakopič (Mojstrana) 40:01, četrti Senčar (Ilirija) 40:33.

Seja mariborskega zimsko-sportnega podsaveza

bo v torek, 24. tm. zvečer ob pol 21. uri v Aljaževi sobi hotela Orel.

Stoletni kirurg.

Pariška medicinska akademija je priredila te dni svečano proslavo na čast stotega rojstnega dne svojega člana dr. Genia. Stoletni slavjenec je poslušal vse govore in zdravice stoje in se s solzami v očeh zahvaljeval za izkazano čast ob priliki njegove stoletnice. Kirurg dr. Geni je splošno znana osebnost med najodličnejšimi pariškimi krogi. Navzlic svoji visoki starosti je še čil in krepak. V poslednjem času ga že zapuščata vid.

Cvetni sok kot črnilo.

V Novi Zelandiji in Južni Ameriki raste drevo, ki ima čudne cvetove: iz njih lahko iztisnemo sok, ki nam izbornu službi pri pisanju kot črnilo. Za časa španskega vladanja v Južni Ameriki so morale biti spisane vse službene listine s tem črnilom, ki je najprej rdeče barve, čez nekaj časa pa počrni.

Strah primitivnih plemen pred mrličem

vračaj se, če si že umrl. Ne prihajaj po dodatnih obredih in običajih pred mrličem prvo žalovanje, se ga začenjajo bati, češ, da ne bi vzel s seboj na pot katerega živega človeka. Po njihovem verovanju je pokojnikova duša prve dni nesrečna, nemirna in celo nevarna. Zato prinašajo Polinezijski na otoku Tonga komaj umrlemu človeku raznih pijač, prosi ga: »Bodi tako dober in nas zapusti na vekomaj, če že odhajaš od nas.« Igaroti na Filipinih pošljejo k mrliču starce in starke, da čujejo pri njem nekaj dni, češ, naj pobere stare ljudi, če se mu že zahoče spremljevalca na oni svet. Tudi ti pojo pesmi, v katerih prosijo mrliča, naj jih dokončno zapusti in naj ne jemlje nikogar s seboj. Pri Parahumarjih v Sev. Ameriki zapro mrtvecu oči in prekrizajo roke na prsih, nakar se poslove od njega zapovrstjo vsi rodbinski člani in sorodniki. Vdova kleče in joka in roti pokojnega moža: »Če si že odšel in ne maraš ostati pri meni, se nikar ne vračaj in ne straši svojih sinov in hčere.« Mati pravi mrtvemu otroku: »Zdaj pa pojdi in ne vračaj se, če si ež umrl. Ne prihajaj ponoči, da bi me prvi sevati!« Oče pravi: »Ne vračaj se in ne zahtevaj več od mene, da bi te vodil za roko ali ti delal igračke. Jaz te več ne poznam.«

Anekdote o Voltairu

Nekoč je prišel Voltaire v Potsdam. Po večerji je jel hvaliti dobre kralje in obsojati vladarje-tirane. Vneto in prepričevalno je govoril o nesrečah naroda, ki ima tirana vladarja. Pruski kralj ga je ves čas molče poslušal. Od sočutja so se mu vile solze preko lic. Tedajci ga je pogledal Voltaire in vzkliznil: »Glejte! Glejte! Tiger joče!«

Prijatelj svetuje Voltairu, naj ne dela toliko in naj ne pije toliko črne kave, češ, da se bo s tem ubil. »Kaj neki?« mu je odvrnil Voltaire. »Saj pridemo že napol ubiti na svet!«

Nekoč je prišel Voltaire v Soissons, kjer ga je sprejela deputacija Soissonske akademije. Eden izmed gospodov ga je pozdravil in med govorom imenoval Soissonsko akademijo, najstarejšo hčerko francoske akademije. »Da gospodje,« je odgovoril Voltaire, »to je najstarejša, najboljša in najbolj pametna hčerka, zakaj nikoli niso o njej ničesar govorili.«

Tak lažnivec!

— Kaj, temu lopovu hočeš dati hčerko za ženo? Kajne veš, da je bil pet let zaprt?

= Tak lažnivec! Meni je pa rekel, da je sede samo tri leta!

Pavle Lufkar

(Pole Poppenspäler.)

Pripovedka.

Teodor Storm. — Prevedel L. L.

In sedaj se je začela za naju doba najslajše otročje sreče. — Ne le drugega jutra, tudi v prihodnjih dneh je prihajala Lizika k nam; ni prej odnehal, dokler ji ni mati dovolila, da sme tudi sama šivati na svojem novem plaščku. Sicer je bilo tisto delo, ki ga je mati le bolj na videz nalagala drobnim prstkom, jedva imena vredno, pa je vendar tako sodila, da lutkarjevi otroka prav lepo vadilo. Včasih sem sedel kraj nji in jima čital zgodbi iz Weißevega »Priatelja otrok«, ki so mi ga bili kupili oče nekoč na dražbi; Lizika še ni poznala zabavnih knjig in je vsa zamaknjena poslušala. »Tako je prav!« ali pa: »Ej ti, kaj se vse ne godi po svetu!« Take besede je trosila vmes in povešala roke s šivanjem v krilo. Včasih je uprla vame svoje svetle in pametne oči in je modrovala in gibal: »I, če zgodbi le ni zlagana!« — Tako mi je, kakor da jo zdajle čujem.

Pripovedovalec je umolknil in na lepem možatem licu se mu je svetil odraz tihe sreče, češ: vse, kar sem ti povedal, je sicer minulo, ali izgubljeno ni. — Čez nekaj časa je spet začel.

»Nikdar nisem opravljal svojih šolskih poslov z večjo vnemo kakor o tistem času, ker sem dobro čutil, da me je očetovalo oko strože motrilo ko sicer in da sem si mogel zagotoviti občevanje z lutkarjevimi le tako, da sem se vztrajno učil. Čul sem nekega dne, kako so dejali moj oče: »Tendlerjevi so pa res vsega spoštovanja vredni ljudje; krčmar v krojaškem stanju jim je danes tudi uredil pošteno sobico, da jim ni treba zmrzovati na postrežju. Vsako jutro plačujejo redno svoj zapitek; le to ni starcu všeč, da je tega tako preklicano malo.« — In to,« je dodal moj oče, »se meni bolj dopada kot krčmarju; bržkone spravljajo drobiž za veliko siro, kar pa ni navada takihle ljudi.« — Kako mi je godilo, da je moje prijateljstvo tako hvalilo! Saj so mi bili zdaj tako prijazni in še madama Tendlerjeva mi je čisto zaupno pokimala izpod svojega slamnika, če sem — listka mi seveda ni bilo več treba — zvečer smuknil mimo njene blagajne v dvorano. — In kako sem tekel dopoldne iz šole! Saj sem vedel, da najdem doma Liziko pri materi v kuhinji, kjer je opravljala majhne posle, ali pa na klopi v vrtu, s knjigo ali pa s kakim šivanjem v roki. In kmalu sem jo namestal v lastnem podjetju; ko sem namreč mislil, da že dovolj poznam lutkovno gledališče, sem se nakanil, da si ga uredim. Najprej sem se lotil lutk. Hudomušnost se je svetila v dobrodušnih majhnih očeh gospoda Tendlerja, ko mi je pomagal pri izbiri lesa in rezilnika. Res je kmalu štrlel iz lesenega čoka ogromen nos v svet, bil je burkežev. Ker se mi je

pa zdela nankiška oprava premalo zanimiva in privlačna, mi je medtem sešla Lizika iz krpic, ki mi jih je daroval stari Gabrijel, z zlatom in srebrom opremljene plašče in jopiče za bogve koliko lutk, ki jih še ni bilo na svetu. Včasih je stopil iz strugarnice tudi stari Henrik, očetov pomočnik, ki je bil pri naši rodbini odkar sem pomnil in ki ga nisi nikoli videl brez živčev v ustih. Jemal mi je nož iz rok in potegnil petkrat šestkrat po lesu, da je dobil kipec pravo lice. Niti Tendlerjev glavni in najvažnejši Pavliha ni več zadostoval moji domiselnosti; še vse kaj drugega sem hotel doseči. Za burkeža sem si izmislil še tri gibe, ki jih svet še ni bil videl in ki bi bili močno zalegli: gibal bi brado tudi na levo in desno, migal z ušesi in spuščal in dvigal dolno šobo; in gotovo bi bil postal strašen navihanelec, ko bi ne bil poginil že pri rojstvu prav radi vseh tistih novih sklepov. In žal niti palatinu Voimiru ne drugim junakom lutkovne igre ni bilo namenjeno, da bi jim bila moja roka pomogla do vselega vstajenja. — Bolj sem uspel s podzemeljsko jamo. Tam sva z Liziko ob hladnih dneh sedela in čitala pri slabi luči, ki je prihajala skozi šipo v stropu. Pripovedi iz Weißevega »Priatelja otrok« je vedno iznova rada poslušala. Vrstniki so se mi rogali in me zmerjali za dekliskega hlapca, ker sem tratil ves prosti čas z lutkarjevo hčerko in ne več z njimi. Kaj mi je bilo do tega! Saj sem vedel, da jih je bila sama zavist; če so pa postajali preveč nadležni, sem jim pokazal svoje junaške pesti.

A vse v življenju traja le kratek hip. Tendlerjevi so preigrali vse svoje glume; lutkovni oder v Strejskem domu so nekega dne razdrli in se pripravljali na odhod.

Tako sem stal nekega viharnega oktobrskega popoldne zunaj pred našim mestom na visokem slemenu goljave in gledal zdaj žalostno na široko peščeno pot, ki vodi proti vzhodu v pusto krajino, zdaj hrepeneče nazaj proti mestu, ki je ležalo v pari in megli pod menoj. In zdaj je prikolovratil tisti voziček z visokima zabojema in z bodrim kostanjevcem v ojnicali. Gospod Tendler je sedel spredaj na prečki; poleg matere je ždela Lizika v novem toplem plaščku. — Že pred prenočevališčem sem se bil poslovil od njih; nato pa sem stekel naprej, da jih vidim še enkrat in izročim Liziki tisti zvezek Weißevega »Priatelja otrok«. Oče so mi bili že prej dovolili, da ji ga poklonim v spomin. Za nekoliko prihranjenih nedeljskih grošev sem ji bil kupil zavitek sladčic. — »Stoj! Stoj!« sem zaklical in zdiral s svoje opazovalnice proti vozilu. — Gospod Tendler je nategnil vajeti, kostanjevec je obstal in pomolil sem Liziki tista revna darila. Položila jih je poleg sebe na desko. Ko sva si podala obe roki, nisva izpregovorila besedice, le v glasen jok sva se spustila. V tistem trenutku je ošinil gospod Tendler svojega konjička. »Zbogom, fant! Bodi priden in reci

svojemu ateku in svoji mamici, da se še enkrat lepo zahvaljujemo.«

»Zbogom! Zbogom!« je zaklicala Lizika; konjiček je potegnil, zvonček je zacingljaj; čutil sem, kako so zdrknile male roke iz molih — in odpeljali so se v širni svet.

Ob robu pota sem se vzel in sem zrl nepremično za vozičkom, kako je odhajal po prašnem peščenem potu. Vedno slabše sem čul cingljanje zvončka; še enkrat je zavel bel robček nad zabojema; potem je jelo vse toniti v sivih jesenskih meglah. Nenadoma mi je smrtni strah ožl srce: ne boš je videl nikdar več, nikdar več! — »Lizika!« sem zakričal, »Lizika!« — V tistem hipu je v megli plavajoča točka prišla do cestnega ovinka in izginišla mojim očem. Tedaj sem zdiral kakor brezumen po potu za njo. Veter mi je strgal kapo z glave, čevlji so se mi polnili s peskom; četudi sem tekel, dokler sem le mogel, nič drugega nisem videl kot pusto golo krajino in hladno sivo nebo, ki se je bočilo nad žalostnim svetom.

Že se je mračilo, ko sem prilezel domov; tako mi je bilo pri srcu, kakor da je bilo medtem vse mesto pomrlo. Takšno je bilo prvo slovo mojega življenja.

Kadar se je vračala v naslednjih letih jesen, kadar so se drozgi izpreletavali po vrhah našega mesta in so se usipavali z lip pred krojaškim stanom prvi rumeni listi, tedaj sem sedeval pred hišo na beli klopi in ugibal, ali ne bo še kdaj pricinjil po cesti tisti voziček s kostanjevcem.

Pa zaman sem čakal — Lizike ni bilo odnikoder.

Bilo je celih dvanaest let pozneje. — Kakor vsi drugi sinovi naših obrtnikov sem bil po šoli za računstvo dovršil še četrti razred naše »učne šole«, potem pa sem se učil doma pri očetu strugarstva. Rokodelstvo mi ni udušilo veselja do dobre knjige. Po učni dobi sem odšel v tujino. Tri leta sem potoval po svetu, nato pa sem se ustavil v srednjem mestu, kjer sem si poiskal dela. Tam so bili vneti katoliki, ki niso razumeli prav nobene šale; če se nisi sam odkril, ko so hodile njih procesije ob petju in s svetimi podobami po ulicah, se ti je prav lahko pripetilo, da ti e zletel klobuk z glave; bili so sicer prav dobri ljudje. — Mojstriča, pri kateri sem služil, je bila vdova, ki ji je sin prav kakor jaz potoval po tujih krajih, ker so vsi rokodelci v tistih časih morali določeno dobo potovati po svetu, sicer se po celovnih zakonih niso smeli potegovati za mojstrstvo. Dobro se mi je godilo v tej hiši; vdova mi je storila vse, kar je želela, da bi drugi ljudje v daljini storili njenemu otroku in kmalu mi je tako zaupala, da mi je poverila malone ves posel. — Zdaj dela naš Jože pri njenem sinu in večkrat nam je že pisala, da ga stara mamica tako gladi, kakor da mu je prava babica.

Neke nedelje popoldne sediva z mojstričo v sobi; skozi okno sem videl vrata velike kaznilnice. Bilo je meseca januarja, voplomer je kazal zunaj dvajset stopinj izpod ničle. Na ulici ni bilo živega človeka. Včasih je prižvižgal veter z bližnjih gor in gonil koščke ledu po pločniku, da je kar zvenelo.

Zdaj se pa prileže človeku topla soba ali pa lonček kave,« je dejala mojstriča, ki mi je bila v tretjič napolnila čašo do roba.

Stopil sem k oknu. Misli so mi hitele v domovino; ne k ljudem, ki bi bili srcu dragi, ker zame takih ni bilo več na svetu. Bilo mi je usojeno, da sem zatisnil materi oči, ko sem bil še doma; pred tedni pa sem izgubil še očeta, ki ga niti nisem mogel spremeniti na zadnjem potu, ko pa je bilo potovanje v tistih časih tako zamudno. Očetova delavnica je težko pričakovala sina rajnega mojstra. Sicer je živel še stari Henrik. Z dovoljenjem celovnih predstavnikov me je smel nekaj časa zamenjati. Zato sem bil obljubil svoji dobri mojstriči, da bom vztrajal še nekaj tednov pri njej, dokler se ji ne vrne sin iz tujine. Srce pa ni imelo več miru; mojega očeta grob, ki na njem še ni zelenela trava, me je klical domov.

Iz teh misli me je vzdramil rezek glas, ki se je kregal preko ceste. Pogledam in vidim, kako moli jetični obraz hudega nadzornika iz priprtih vrat kaznilnice; uradnik je pretil s pestjo mladi ženski, ki je silila v tisto tako odurno hišo.

»Bržkone ima kako drago dušo notri,« je dejala mojstriča, ki je iz svojega naslonjača opazovala prizor; »toda stari grešnik nima srca za človeka.«

»Mož pač le izpolnjuje svojo dolžnost, gospa mojstriča« sem odgovoril, še vedno zatopljen v svoje misli.

»Ne hotela bi imeti opravka s takšnim dolžnostni,« je rekla in se je skoro jezno oprla ob naslonček.

Medtem so tam preko pota bili vrata kaznilnice zaloputnili in mlada ženska s tankim vihrajočim plaščem na plečih in s črno ruto na glavi je pomalem odhajala po poledeneli cesti.

Molče sva gledala z mojstričo za njo. Tudi meni se je zgenilo srce. Obema je bilo, kakor bi morala pomoči; le vedela nisva, kako bi naj to storila.

Že sem mislil od okna oditi, kar vidim, da tista ženska zopet prihaja. Obstala je pri vratih kaznilnice, stopila oklevajoče na kameno stopnico izpod praga in se ozrla. Ugledal sem še čisto mlado lice. Ženska ni vedela, kako bi si pomagala; temne oči so ji v obupu tekale po prazni ulici. Zdela se mi je, da se vendarle ne drzne še enkrat stopiti pred pretečo uradniško pest. Počasi je šla svojim potem in se venomer ozirala proti zaprtim vratom. Javno je bilo, da sama ni vedela, kam bi naj krenila. Ko je na ogu kaznilnice zavila v ulico, ki je držala v cerkev, sem nehote strgal kapo s klina, da bi šel za njo.

(Nadaljevanje sledi.)

Lepo veliko opremljeno sobo

oddam boljšemu gospodu s 1. decembrom. Vrazova ulica 6, pritličje levo. 5421

Lepo prazno sobo

oddam. Kosar. ul. 38. 3402

Avto Fiat 514

poceni na prodaj. Strossmayerjeva ul. št. 6. 5401

Mahagoni klubgarnitura,

dve omare z steklenimi vrati, in različne slike za prodati. Vpraša se: Zrinjski trg 5. II. desno. 5437

Dvosobno stanovanje,

solnčno, zaprto, s parketom, novi vili oddam v najem. Vpraša se Smetanova ul. 54. 3438

Posojilo 14.000 Din

se išče za dobo 6 mesecev. Dobra in zadostna garancija. Primerne obresti. Cenj. dopise na upravo lista pod »Dobra garancija«. 5432

Lokal oddam takoj,

primeren za vsako obrt, posebno čevlarsko. Vrtna ul. 8. Informacije pri upravitelju. 5435

Stanovanje,

veliko sobo in kuhinjo, velik vrt in drvarnico in dva svinjaka, takoj oddam. Mesečna najemnina Din 350.—. Naslov v upravi »Večernika«. 5434

Strojne avto in moto gumi plašče

kupuje v vsaki količini mehanična delavnica Justin Gusmanič Tattenbachova ul. 14. 1566

Spominjajte se CMD

PETEK, 27. novembra, ob devetih

razprodala lesenih zabojčkov

in steklenic raznih velikosti v Mariboru — Vrbanova 33, v Banovinski kmetijski poskusni in kontrolni postaji. Blago si lahko vsak prej ogleda! 5431

Pozor dame in gospodje

Izvršujem po najnovejši modi damske plašče, trenchcoate, hubertus plašče, vse vrste moške salonske obleke, železničarske uniforme, otroške obleke i. t. d. po najnovejšem kroju in zmerni nizki ceni. — Za vsak komad se jamči! — Se priporoča krojaški salon 5436

Viktor Avberšek

Državna cesta 24 — Maribor.

Nailepše Miklavževo darilo

Ja lepa knjiga! Veliko izbiro novih nemških knjig po zelo znižani ceni nudi knjigarna

Tiskovne zadrage v Mariboru, Aleksandrova c. 13

Ne zamudite ugodne prilike!

Izdaja Konzorci »Jutra« v Ljubljani; predstavnik izdajatelja in urednik: VEKOSLAV SPINDLER v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru.